

Мокляк Лариса,

Старший викладач кафедри філософії Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ

ЛЮДЯНІСТЬ ЯК СВИТОГЛЯДНИЙ ПРИНЦИП СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУВАННЯ В ДОБУ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Сучасна ситуація, яка склалася в нашій країні і світі загалом, вочевидь, загострила проблему переоцінки й формування нової моделі етичних орієнтирів, які б дозволили людині і соціуму загалом знайти духовну опору свого сучасного буття, вибудовувати відносини, керуючись не псевдо цінностями, а збереженням і культивуванням засадничих людських якостей людиномірності, людяності. У цьому аспекті важливо звернути увагу, по – перше, на те, що все більшої актуальності набуває ідея доповнення «глобалізації першого порядку» «етично відповідальною глобалізацією другого порядку». Якщо «перша спрямована, насамперед, на створення економічного єдиного простору, підкреслює А. Єрмоленко, то друга – на інституціалізацію універсально універсально-дискурсивного морально-політичного простору» (Єрмоленко 2009, с.116). По - друге, сенсоутворююче формування людяності переважно належить культурі, а цивілізація сприяє її маніфестації у формувально-функціональному аспекті.

Глобалізований світ ХХІ століття є складним, суперечливим, багатогранним, який не вписується в прокрустове ложе альтернативних розсудкових оцінок, крайнощів на зразок «чорне-біле», «добро-зло», у нашому випадку «людяність - нелюдяність». З особливою силою сьогодні виявляє як високі ознаки людяності – турботу, співчуття, толерантність, солідарність, повагу, відповідальність окремої людини, так і людської спільноти, так і з іншої. Ми безпосередньо є свідками прояву того, що визначаємо як нелюдське – тобто те, що руйнує життя людини – жорстокість,

зневагу, приниження, корисливість, заздрість, зверхність, нетерпимість.

І все ж таки постає питання визначення поняття людяність? Чому у сучасному людському світі виникає потреба і бажання зберегти не тільки ті прояви людяності, які ще не втрачені, а й розширити цю унікальну рису людини не тільки на відносини між людьми, але й на позалюдський світ, світ природи, культури, космосу?

У вітчизняній філософській думці щодо цього питання склалися такі методологічні підходи: по-перше, людяність здатна сутнісно розкрити себе тільки за межами гуманістичної ідеології, яка будується на принципі антропоцентризму. Людяність не є утвердженням людського начала самого по собі, всупереч усьому іншому. По-друге, людяність як міра людського передбачає відповідальність людини, спроможність обмежувати себе у своїх потребах і інтересах, коли вони зустрічаються з потребами і інтересами спільносвіту її буття. Людяність передбачає відкритість людини Іншому, бути толерантним до Іншого, сприймати і розуміти, поважати його життєвий світ.

Аналізуючи соціальну динаміку українського суспільства в період 1992 – 2007 років, вітчизняні соціологи констатували, що «дефіцит чесності, особистісної моральної якості, нестача якої, іншими словами надміра її антипода – неправди, обману, брехні превалює в практичних стосунках людей... Поширення практик нечесності, обману.. утворюють той специфічний клімат, в якому зрештою визрівають умови для розладнання, деформації суспільної системи» (Тихонович 2007, с. 313). Такого плану тектонічні зсуви соціального простору призводять до корозії соціальних відносин, до того, що, втрачаючи моральний горизонт людяності, соціальні суб'єкти, чи то людина, чи то певна соціальна група, для можливості свого подальшого виживання обирають єдиний для себе шлях - порушувати всі моральні табу суспільного буття. У соціумі, в якому засадничі інститути управління, аналізу, прогнозування соціальними процесами закладають у свою проектну діяльність морально-етичні параметри людяності, гарантовано знаходять

оптимальні рішення соціальних проблем, що природно виникають у суспільному житті.

Соціальність не суперечить людяності. Соціальність - це сенсовий епіцентр суспільства, *спосіб* організації індивідів у суспільстві. Навіть етимологія цього терміну в перекладі з латини означає згуртованість, спільність, зв'язок, а не сукупність. Остання є можливою саме на морально-ціннісних засадах людяності.

Визначення перспектив розвитку соціальних відносин є необхідною передумовою досягнення нового якісного стану як соціальної сфери, так і інших сфер життєдіяльності суспільства, зокрема й самої людини – головної цінності будь-якого цивілізованого суспільства. Пріоритетність цього напрямку актуалізує завдання науково обґрунтованого прогнозування та впровадження практичних соціальних технологій і практик їхнього вирішення.

Серед сучасних соціальних технологій своєю дієвістю й результативністю у вирішенні актуальних соціальних проблем соціуму належить соціальному проектуванню. Соціальне проектування в сучасній Україні спрямоване на вирішення болючих, нагальних проблем буття соціуму й охоплює не тільки питання загальнодержавного масштабу, але й спрямоване на рівень регіону, області, району і проблем конкретних соціальних груп.

Соціальне проектування серед інших соціальних практик вигідно відрізняється тим, що визначальним експертом у його оцінці виступає не влада як замовник проекту, не якась політична партія чи комерційна фірма, яка забезпечує фінансування, а безпосередньо соціальний суб'єкт: певна соціальна група, громада, об'єднання і т.п.

Соціальне проектування здатне охоплювати всі аспекти, болючі сторони існування соціуму, раціонально обґрунтовувати фінансово-економічні, часові і просторові параметри реалізації того чи іншого проекту. Але без урахування ціннісно-морального імперативу людиномірності (людяності) сподіватись на його успішне втілення - марна справа. Тут мова йде не про зовнішнє

надання соціальному проєкту параметрів людяності, певних посилянь на толерантність, турботу, повагу, солідарність і т.п., а на сутнісну імплантованість принципу людяності в зміст соціального проєктування. В іншому випадку він втрачає свою головну ознаку – соціальність, залишається голою конструкцією.

Список літератури

1. Міжнародна організація з міграції (МОМ). Доповідь про міграцію у світі, 2020. 550 с.
2. Taran P. Mythe en realiteit van migratie. Vlaamse Unesco Commissie & Unesco Platform Vlaanderen vzw [Ел. ресурс] — Режим доступу: <https://www.unesco-vlaanderen.be/unesco-in-de-kijker/achtergrond/mythe-en-realiteit-van-migratie>
3. Buijink S. De reconstructie van identiteit in de context van migratie. Universiteit Utrecht, 2013. 111 p.